

Hankkeen kuva

Nelikulmioihin kolme väriä,
jotka sopivat hankkeeseen.
Samoja värejä käytetään
läpi esitteen.

Kulttuuri mukaan

HYVINVOINTIKERTOMUKSIIN

Kuka?

**MAHDOLLISUUS NAUTTIA KULTTUURISTA ON TÄRKEÄ OSA
HYVINVOINTIA**

Kulttuuri on osa hyvinvoivan kunnan tavoitteita ja toimintaa. Eri hallinnonalojen perustyöllä edistetään hyvinvointia ja osaksi tätä työtä voidaan liittää myös kulttuuria. Jokaisella pitäisi olla on oikeus ja tasa-arvoinen mahdollisuus itse tehdä taidetta ja osallistua kulttuuritoimintaan.

Monen kunnan strategioissa kulttuuri huomioidaan tavalla tai toisella, ja myös hyvinvointikertomuksissa peilataan kuntalaisten hyvinvointia kulttuuripalvelujen näkökulmasta.

Miten?

KULTTUURI KUNNAN VAHVUUTENA

Liitä kulttuuri hyvinvointikertomukseen. Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen lakisääteinen työväline. Se toimii strategiatyön sekä vuotuisen kuntasuunnittelun ja seurannan välineenä. Kertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa ja päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus johtopäätöksineen kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta

Monissa kunnissa kulttuuripalvelut nähdään kunnan vahvuutena ja ne ovat usein palveluita, joihin asukkaat ovat tyytyväisiä. Kulttuuripalvelut ovat kunnissa ennen muuta sivistyksen, henkisen kasvun, elinikäisen oppimisen ja kansalaisvalmiuksien kehittämisen lähteitä.

Miksi?

KULTTUURI EI VIELÄ NÄY HYVINVOINNIN EDISTÄMISESSÄ

Kulttuurin rooli hyvinvointikertomuksissa on useimmissa kaupungeissa suhteellisen pieni. Usein kulttuuritoiminnan huomioiminen on vaihtelevaa ja etsii osin vielä muotoaan.

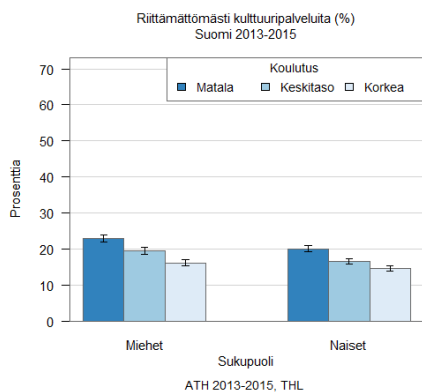
Vaikka taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista on olemassa jo runsaasti tutkimusta, ei kulttuuritoiminnan ja hyvinvoinnin yhteydestä ole saatavilla samanlaisia valmiita tunnuslukuja tai indikaattoreita kuin esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kohdalla. Näin kulttuuritoiminnan hyvinvointivaikutusten arviointi puuttuu kertomuksista lähes kokonaan.

Kulttuuritoiminnan kautta tarjotaan virikkeitä, virkistystä ja elämyksiä. Kulttuuritoiminnalla on oma roolinsa myös viihtyisien ja laadukkaiden asumisympäristöjen sekä kaupungin vetovoimaisuuden kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Identiteetin vahvistaminen ja osallisuuden edistäminen ovat tärkeitä kulttuuripalvelujen tavoitteita.

Taide ja kulttuuri nähdään henkisen kasvun ja elinikäisen oppimisen lähteinä ja tätä kautta ne kuntouttavat jo ongelmassa olevia ja ennaltaehkäisevät esimerkiksi syrjäytymistä.

Kunnan tulee innostaa kokeiluihin ja olla mukana ideoimassa ja herättelemässä uusiakin toimijoita.

Kuva, graafi, nosto

LISÄTIETOJA

Esimerkkejä kuntien hyvinvointikertomuksista:
http://fi.opasnet.org/fi/Kulttuuri_hyvinvointikertomuksissa (muuttuu)

Ruusuvirta M (2015) Kulttuuri kaupunkien hyvinvointikertomuksissa. Kulttuuropoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

STM (2015) Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Toimintaohjelman 2010-2014 loppuraportti
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3578-5>

KULTTUURITOIMINNAN TUNNUSLUVUT KERTOMUKSIIN

Hyvinvointikertomuksissa voi tarkastella esimerkiksi (katso lisää nettisivuilta):

- Kirjastokortin käyttäjät / 1 000 asukasta eri ikäluokissa
- Kirjaston tapahtumiin osallistuneiden määrä / 1000 asukasta
- Tyytyväisyys kirjastopalveluihin
- Museon, teatterin, orkesterin kävijämäärät
- Museopedagogin tavoittamat peruskoululaiset
- Taiteen perusopetusta saavien lasten ja nuorten osuus
- Kulttuuritapahtumien määrä, kävijämäärä
- Kulttuuripalveluiden käyttöaste
- Kulttuuripalvelujen koettu riittävyys sosioekonomisen aseman mukaan
- Tyytyväisyys kulttuuripalveluihin
- Kulttuuripalveluiden tärkeys
- Kansalaisopiston käyttäjät ikäryhmittäin
- Kansalaisopiston tapahtumiin osallistuneiden määrä
- Jaettujen avustusten määrä

ESIMERKKEJÄ TAVOITTEISTA JA TOIMISTA

Kulttuurikummit syrjäytymisen ja yksinäisyyden vähentäjinä. (Lahden hyvinvointikertomus 2012)

Rovaniemen hyvinvointikertomuksessa (2013-2016) tavoitteen "Kulttuuri hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäjänä" yhtenä toimenpiteenä on ikäihmisille kohdennettujen kulttuuripalvelujen saavutettavuuden lisääminen asiakaslähtöisesti.

Kulttuuriasiain yksikkö solmi yhdeksän palvelusopimusta yhdistysten kanssa kulttuuripalvelujen tuottamiseksi kaupunkilaisille kohdennettuina hyvinvointipalveluna. (Salon hyvinvointitilinpito 2014)

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluilla on keskeinen merkitys kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta. Kulttuuriin ja liikunnan harrastaminen lapsena luo pohjaa koko elämänkaaren kantavan ja hyvinvointia tukevan elämäntavan muodostumiselle. (Jyväskylän hyvinvointikertomus 2011)

Katso esimerkkejä kuntien hyvinvointikertomuksista:

http://fi.opasnet.org/fi/Kulttuuri_hyvinvointikertomuksissa (muuttuu)

IDEOITA HYVINVOINTIKERTOMUKSIIN

Aina ei tarvita kalliita elementtejä; hoidettu puisto voi toimia hyvin paikallisen kuoron kesäkonserttipaikkana tai taidekurssin järjestämispaikkana. Museolla voi tapahtua; leikkejä, laulua, Pop Up ravintolapäivää tai sukuyhdistyksen tapaamisia. Kulttuuri voi olla osa hoitotyötä!

- Terveystemme-palvelun kulttuuri-osoittimia sukupuolittain ja sosioekonomisen aseman mukaan <http://terveytemme.fi/ath/2013-2015/hyvinvointi.html>
- Kuopiossa koottiin hyvinvointia edistävät kulttuuri- ja taidetoiminnot Kulttuuriin aktivointisuunnitelmaksi, joka on tarkoitus liittää osaksi hyvinvointikertomusta. <https://www.kuopio.fi/web/kulttuuri-ja-kirjasto/kulttuuriin-aktivointi>
- Katso ideoita toimintatavoiksi Innokylästä <https://www.innokyla.fi/web/verkosto1195361/toimintamallit-ja-kaytannot-jakoon->

KITOS

Kirsi Lajunen Taiteen edistämiskeskus, **Ditte Winqvist** Suomen Kuntaliitto, **Minna Ruusuvirta** Jyväskylän yliopisto, **Hannu Ahlstedt** Jämsän kaupunki, **Jonna Forsman** Kuopion kaupunki, **Anna-Mari Rosenlof**, Turun AMK

YHTEYSTIEDOT

Tapani Kauppinen
Kehittämispäällikkö

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL
etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi

Nella Savolainen
Erityisasiantuntija